

Bankzitter

Ton Lenders

Ton Lenders, Nantes
(F) - 2019

De ratten liggen dood voor de kast

Ratten behoren voor mensen niet tot de meest favoriete dieren. De oorzaak ligt in het verre verleden. In de tweede helft van de Middeleeuwen, rond 1350, waren ratten de voornaamste verspreiders van de 'zwarte dood' oftewel de builenpest. Volgens recent onderzoek lag de bron in het huidige Kirgizië en werd de pestbacterie aanvankelijk door vlooiën en marmotten overgedragen op de mens, waarna met name de Zwarte rat voor verdere verspreiding over Europa en Noord-Afrika zorgde. Men schat dat ongeveer een derde van de Europese bevolking indertijd aan de pest overleed. Hoewel de Zwarte rat tegenwoordig redelijk zeldzaam is als gevolg van verdringing door de Bruine rat was het dier in vroegere tijden zeer algemeen en bekend als huisrat, zolderrat, dakrat of scheepsrat. Dit geeft al aan dat ze gebonden was aan menselijke bebouwing en ook met schepen meelifte naar andere gebieden. Zwarte ratten zijn veelal aangewezen op menselijke voedselvoorraden, in het groot in graansilo's, in het klein in de menselijke voorraadkast. Boeren waren dus niet erg gesteld op de dieren omdat ze aansprakelijk werden gehouden voor een substantieel inkomensverlies. De ratten werden daarom zowel om gezondheids- als economische redenen intensief bestreden.

Er treedt een parallel op met de huidige tijd. De

boer dreigt ten onder te gaan. Door stikstof- en andere maatregelen staat het voortbestaan van zijn bedrijf op het spel. Nog even en de boerenleenbanken, veevoermengers en grootgrutters verlaten als ratten het zinkende boerenschip. Het boerenland moet in transitie; dat wordt zoeken naar andere modellen. Vooralsnog zal dat, ondanks wat bepaalde politici ons willen laten geloven, niet leiden tot voedselschaarste en liggen de ratten bij de gewone burger nog lang niet dood voor de kast. Het is bovendien overdreven om te denken dat alle agrariërs momenteel ineens als ratten in de val zitten. Nee, de boer is slim genoeg om in te zien dat er iets moet veranderen. Dat vraagt om creatief zoeken, nieuwe keuzes maken en andere wegen inslaan voor een goed belegde boterham. De ratten zijn hem hierbij voorgegaan. In België worden sinds kort Afrikaanse hamsterratten opgeleid. Door hun unieke geurvermogen te trainen kunnen ze worden ingezet om landmijnen op te speuren of smokkelwaar als ivoor of slangenleer te detecteren. Voor die diensten worden ze rijkelijk met voedsel beloond; het maakt hun aangeboren hamsterwoede volledig overbodig. Ik hoop dat in Nederland binnenkort door boer en burger vergelijkbare stappen worden gezet.

Betekenis: Geen eten meer in huis hebben.